

МИСТЕЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ОЛЕКСАНДРА МУРАШКА (1875-1919)

«Мурашко був і лишається представником здорового, чистого мистецтва, мистецтва радісного, бадьорого і глибокого, як саме життя»

М. Бурачек

На початку ХХ століття найяскравішою постаттю в українському малярстві був Олександр Мурашко, розквіт таланту якого співпав з появою нових спрямувань у європейському мистецтві, таких, скажімо, як модерн. Він гордість українського образотворчого мистецтва, чудовий живописець, вправний портретист. Один з небагатьох українських художників, що зумів органічно поєднати кращі надбання французького імпресіонізму, елементи модерну і ґрунтовну реалістичну школу Петербурзької Академії мистецтв, створивши свій неповторний мистецький стиль. Олександр Мурашко – художник, мистецтво якого «народжувалось на зламі епох», коли митці докорінно переосмислювали естетичні ідеали і погляд на закони творчості.

Народився український живописець 7 вересня 1875 року у Києві. Він був племінником українського художника і педагога Миколи Мурашка (1844–1909). До семи років жив у містечку Борзна на Чернігівщині, де його виховувала бабуся, проста селянка. Після одруження матері, Марії Іванівни Крачковської, хлопець переїхав до Чернігова, де його вітчим Олександр Мурашко володів невеликою іконописною майстернею. Наприкінці 1880-х вітчим разом із сім'єю й майстернею перебирається до Києва. Нову майстерню розташували у власному будинку [1,114]. Мистецтво вже з дитячих років стало сенсом існування Олександра Мурашка. В своєму нестримному бажанні вивчитись на художника він зумів подолати опір суворого вітчима. В обдарованого юнака повірили і підтримали професор Адріан Прахов, живописці Віктор Васнецов, Михайло Нестеров, котрі на той час жили і працювали в Києві над розписами Володимирського собору [1,120].

Роки, що промайнули в Петербурзькій Академії мистецтв (1894-1900) та навчання у славетного Іллі Рєпіна, сформували талант О. Мурашка, визначили його художні смаки та пріоритети, зокрема, захоплення портретним живописом [2,50]. Варто відмітити, що О. Мурашко не писав парадних портретів. Його герої – це знайомі, друзі, родичі, їхні діти. Художник блискуче розкриває неповторну особистість кожного. Пластична виразність багатьох творів досягається контрастним співставленням темного силуету і світлого тла – чи то інтер'єру, чи пейзажу. Пейзаж, взагалі, виступає важливим компонентом його портретів. Він доповнює, і поглиблює образ. Окреме місце в творчості Мурашка займала селянська тема, де спогади про дитячі роки поєдналися з любов'ю до народу, його побуту, самобутньої культури [3, 268]. В жанрових полотнах художника немає розгорнутого сюжету – і це своєрідна данина часові, що відринув соціальну спрямованість мистецтва передвижників. Створене 1914 року на Полтавщині полотно «Селянська родина» – етапний твір майстра. Старість і молодість, минуле і майбутнє постають в образах його героїв. Твір на селянську тему приніс Мурашкові і перше європейське визнання [3,270]. Його картина «Карусель» отримала золоту медаль на виставці в Мюнхені (1909). З того часу він експонував свої роботи на виставках в Римі, Венеції, Берліні, Дюссельдорфі, Відні, Амстердамі. Роботи художника купували музеї і приватні колекціонери. Талановитий майстер своєю яскравою появою на міжнародній арені засвідчив Європі високий рівень українського малярства. Мурашко був одним з тих, хто вводив українську культуру в контекст світових мистецьких процесів. Всією душею Мурашко любив Київ, місто де він народився і жив: «тут світло, тут сонце, тут чудова природа, тут своя культура». Продовжуючи справу свого дяді Миколи Мурашка, засновника Київської рисувальної школи, художник багато сил віддавав вихованню мистецької молоді.

У 1917 року майстер виступив одним з фундаторів Всеукраїнської Академії мистецтв, став її професором. Викладання у О. Мурашка забирало чимало часу. Ось як про це писав сам художник у 1918 році: «Майже два роки нічого не роблю, всього мене втягнуто в організацію художнього життя України, і питання стоїть настільки гостро і складно, що уникнути цього нема жодної можливості. Але твердо сподіваюсь, що, віддавши належне суспільності, буду відпущений для тихої праці...» [4,473].

Життя Олександра Мурашка трагічно обірвалося у 1919 році, його було вбито, як писали раніше, бандитами. Але постріли, що пролунали червневої ночі, не були випадковими – розпочинався час розправи з національною культурою, яскравим представником якої, творцем і послідовником її високих традицій був Олександр Мурашко. Втім роки виявилися не владними над полотнами художника. Сьогодні, як і раніше, вони полум'яніють мажорними барвами, випромінюючи ауру любові, добра і краси. Висока культура полотен, багатство живописної палітри, майстерність композиції – лише одна сторона спадщини Мурашка [4,480]. Більш важливим і повчальним для художньої молоді є його здатність проникати у внутрішній світ характерів людей. В українському мистецтві передреволюційних років не було нікого іншого, хто міг би робити це з такою ж глибиною й силою. Кожний портрет його роботи — це повість про людину, і саме цього передусім слід учитися в талановитого митця Олександра Олександровича Мурашка.

Список використаної літератури:

1. Олександр Мурашко // Великие художники. – К.: Игломосс Юкрейн, 2003.
2. Блажко Е. В. Карусель. Олександр Мурашко – художник кольору. – К.: Дзеркало тижня, 2000.
3. Кривавич Д. П., Овсійчук В. А., Черепанова С. О. Українське мистецтво. – Львів: Світ, 2005.
4. Губарева М. В., Низовский А. Ю. 100 великих шедевров изобразительного искусства. – М.: «Вече» – 2006.

Науковий керівник: к. і. н., доцент Захарченко М. В.

Н. А. Маслоук

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

ВПЛИВ СЕКТАНТСТВА НА МОЛОДЬ УКРАЇНИ

Значна частина української молоді, як найменш захищена верства населення, дуже болісно переживає трансформаційні перетворення, що відбуваються в нашому суспільстві. Розчарована й ображена важкими реаліями буденності, яке проявляється у порушенні природних основ життєдіяльності, вона намагається самостійно знайти нематеріальний сенс свого існування і часто, майже інстинктивно, звертається до релігії.

За даними соціологічних досліджень, проведених Українським інститутом проблем молоді (1998 р.), лише близько 15% респондентів вважають себе невіруючими, ще 2% назвали себе атеїстами, а натомість 20% молодих українців навпаки – вбачають головний сенс свого життя у необхідності заслужити нагороду у потойбічному світі, 30% – розвивати у собі віру в Бога, 45% вірять у воскресіння Ісуса Христа. Розповідаючи про свій «прихід до Бога», 25% зазначили, що завжди були віруючими, 19% – лише із часом, через певні життєві обставини повірили у Бога, і лише 1,5%, навпаки, зневірилися у Ньому. У 43% опитаних ставлення до релігії останнім часом стало більш шанобливим і лише 4% наголосили на певному зниженні рівня релігійної поваги. Серед респондентів 40% засвідчили свою належність до певних церков і конфесій, а 14% не можуть назвати таку релігійну інституцію, яка б повністю відповідала їхнім духовним запитам [1, 54].

Сьогодні серед українців спостерігаються не лише кардинальні зміни у самому ставленні до релігії, які полягають у їхньому поверненні до ортодоксальних церков, але й у підвищеному інтересі до усіляких новомодних неорелігійних течій та сект. Для певної частини української молоді, яка звертається до релігії, культова практика у традиційних формах – це свого роду «архаїка». Мабуть, це пояснюється насамперед тим, що засвоєння